

MARIA JOSEP CASTILLO

L'arquitectura religiosa medieval del baix maresme

Amb poc més d'un any de diferència han vist la llum els dos volums que integren l'obra que comentem, fruit de l'esforç d'un investigador mataroní que ha fet de l'art medieval el seu principal àmbit d'estudi. Joaquim Graupera, vinculat des dels seus inicis al Grup d'Història del Casal de Mataró, entitat de la qual ha estat president, i dedicat professionalment a la docència, fa anys que reuneix el material que presentem i que configura la seva tesi de llicenciatura, llegida l'octubre del 1998 al Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona.

El títol de l'estudi evidencia prou bé el seu contingut: l'arquitectura religiosa, és a dir, esglésies, capelles i monestirs, de l'Alta Edat Mitjana (segles IX-XIII) i en un espai que aplega els municipis situats al sud de la nostra comarca.

La professora Rosa Alcoy, directora de la tesi, en fa una presentació, en la qual posa de manifest com n'és d'exhaustiu un estudi que no se centra només en els vestigis avui conservats del preromànic i romànic a les nostres contrades, sinó que té també en compte edificis desapareguts. És per això que les dades s'obtenen de fonts molt variades: bibliogràfiques, documentals i arqueològiques, sense oblidar el treball de camp.

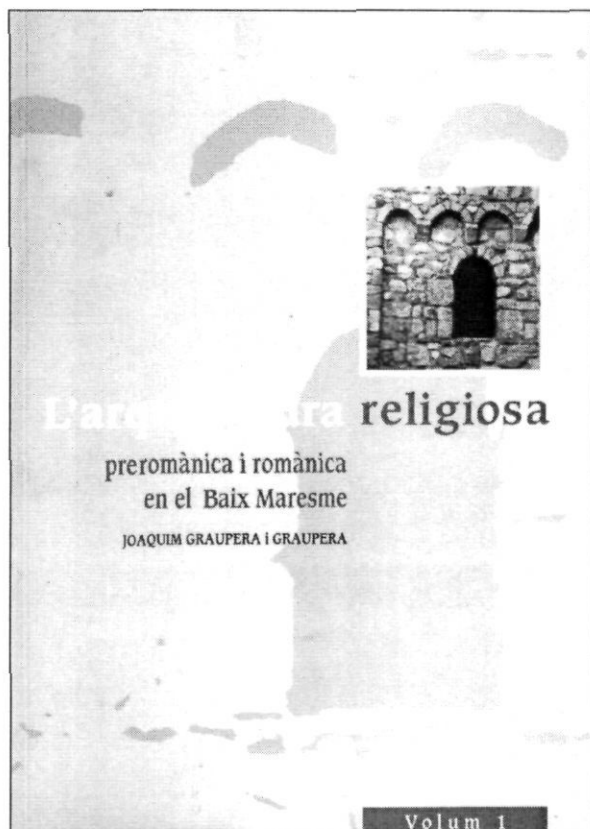
Tot seguit l'autor fa una introducció a l'estudi on deixa clares les seves intencions, metodologia i

estructura, així com el punt de partida: els seus vincles amb la secció d'Amics de l'Art Romànic del Museu Comarcal del Maresme, amb la qual ha col·laborat des de l'any 1982.

El primer volum de l'obra està dedicat a fer un acurat estudi del preromànic i romànic a la zona en qüestió, començant pels problemes de nomenclatura del preromànic i per la recerca d'autors que l'havien convertit en objecte d'estudi amb anterioritat. Tot seguit s'analitza des del punt de vista històric el període inicial del cristianisme a la comarca (Baix Imperi Romà, època visigoda, invasió musulmana), centrant-se especialment en la ciutat d'Illuro, per passar a continuació a l'arquitectura religiosa preromànica, romànica i la de transició al gòtic: context històric característiques arquitectòniques, tècniques i formals dels edificis.

El segon volum descriu un per un en tots els edificis preromànics i romànics del Baix Maresme, tant en els conservats avui dia com en els només documentats, agrupats en les següents tipologies:

Parròquies i sufragànies (les que depenen de les primeres), distingint les conservades totalment (només Sant Martí de Marta), les parcialment i les documentades.

Capelles rurals: conservades totalment com Santa Maria del Viver; parcialment conservades com Sant Cugat de Trajà (la qual a partir del segle XVII va canviar la seva advocació per Sant Jaume) i les només documentades com

■ GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim

■ *L'arquitectura religiosa preromànica i romànica en el Baix Maresme. Volum 1*

■ La Comarcal Edicions
Argentona, juliol de 2001

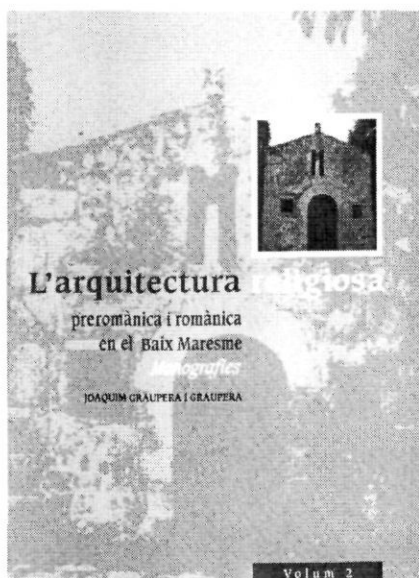
■ 156 pàgines

■ GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim

■ *L'arquitectura religiosa preromànica i romànica en el Baix Maresme. Volum 2*

■ La Comarcal Edicions
Argentona, desembre de 2002

■ 144 pàgines

Sant Martí de la Pujada.

Monestirs i convents, com Sant Pere de Clarà.

Capelles castrals, que formaven part del recinte d'un castell, com Sant Vicenç de Burriac.

De cada edifici l'autor ens dona la informació a través de diferents apartats: la fitxa tècnica (nom, ubicació, datació, restes conservades i estil/datació de les

restes), dades històriques, descripció i anàlisi i bibliografia; sempre acompanyada de fotografies, planimetria i dibuixos com a testimoni gràfic d'aquests obres d'art.

En un estudi de caràcter científic com aquest no pot faltar l'apartat de les conclusions. L'autor hi deixa palesa la dificultat del treball, donades les poques restes conservades del període estudiat a la nostra comarca, mancança compensada en part per les fonts documentals. També resumeix en aquest capítol tot allò que es desprèn de l'anàlisi dels edificis i suggereix la necessitat de més estudis arqueològics i documentals per completar dades.

Per arrodonir el treball tenim un apèndix documental que ens ofereix una mostra dels documents més representatius utilitzats i una bibliografia molt completa que manifesta un cop més l'exhaustivitat de l'autor en el tractament d'un tema que, a nivell comarcal és, sens dubte, seu.

La capella preromànica de Sant Jaume de Traià (Argentona. El Maresme)

Unes línies més amunt comentaven la vinculació de Joaquim Graupera al Grup d'Amics de l'Art Romànic, secció del Museu de Mataró, i aquí en tenim una mostra. L'any 1989 es publicava aquest llibret en el qual, de forma monogràfica, s'analiza la capella de Sant Jaume de Traià.

El seu primer capítol està dedicat a comentar les fonts històriques utilitzades per realitzar l'estudi: arqueològiques (excavacions efectuades per Marià Ribas entre els anys 1955 i 1975), epigràfiques (dos fragments de làpides del segle I després de Crist), i documentals. Aquestes darreres manifesten en alguna ocasió confusió sobre l'emplaçament de Sant Cugat de Traià (ara Sant Jaume) i Sant Martí d'Argentona.

El segon apartat, titulat "Estat de la qüestió", clarifica la ubicació dels dos edificis acabats d'esmentar, a Traià i al veïnat de la Pujada d'Argentona, respectivament.

A continuació Joaquim Graupera analitza les fases constructives de la capella de Sant Jaume a través dels períodes romà, paleocristià, preromànic, barroc i segle XIX.

Per acabar, un capítol descriu les diferents sepultures existents a Sant Jaume de Traià i datades des de l'època romana fins al segle XIX.

Unes conclusions, nombroses il·lustracions i notes i una bibliografia completen el treball.

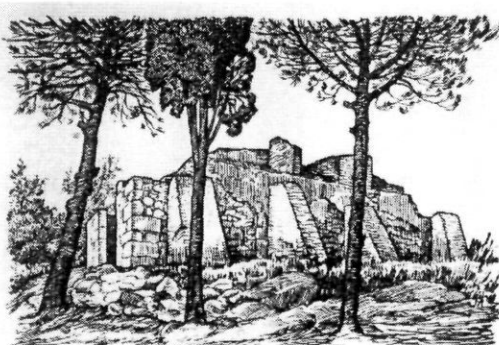
Aspectes com el canvi d'advocació de la capella (de Sant Cugat a Sant Jaume), o de terme municipal (fins al segle XIX Traià formava part de Mataró) entre altres fan de l'edifici una obra arquitectònica singular a la comarca i que com a tal no hem de deixar que caigui en l'abandó.

■ GRAUPERA I GRAUPERA, Joaquim

■ *La capella preromànica de Sant Jaume de Traià (Argentona. El Maresme)*

■ Museu Comarcal del Maresme. Mataró. Secció Grup d'Amics de l'Art Romànic. Mataró, 1989

■ 60 pàgines

LA CAPELLA PRE-ROMÀNICA DE SANT JAUME DE TRAIÀ (Argentona. El Maresme)

MUSEU COMARCAL DEL MARESME. MATARÓ
Secció Grup d'Amics de l'Art Romànic

MATARÓ, 1989

Maresme Romànic II